

Input // output

Complimenten en fooien

Kun je met een compliment meer fastfood krijgen? In een veldexperiment lieten Kirschler en Palan een team van deelnemers ijsjes en dürüm-döners in Innsbruck en München. Voordat het voedsel werd bereid gaven de deelnemers een compliment of een fooi. In beide gevallen gaven de verkopers meer aan de deelnemers, maar vooral bij een fooi. Naarmate de onderzoeker echter vaker terugkwam met een fooi, daalde het marginale effect van de portie. Met een compliment groeit de extra portie echter wel wanneer de onderzoekers terugkwamen. Het onderzoek suggereert daarmee dat reciprociteit op korte termijn sterker is bij een financiële gift, maar op lange termijn bij een niet-financiële gift.

Kirschler, M. en S. Palan. *Immaterial and monetary gifts in economics transactions*. University of Graz Working Paper, 01.

Mobiliteitsbeleid

Het personen- en goederenvervoer blijven de komende decennia toenemen. De vraag is hoe de overheid hier het beste mee om kan gaan. Verrips *et al.* doen literatuuronderzoek naar de effecten van verschillende beleidsopties op het gebied van mobiliteit. Hieruit blijkt dat het aanleggen van meer wegen en spoorlijnen veelal niet rendabel is, tenzij de files substantieel toenemen. Het investeren in voor- en natransport bij treinstations leidt tot betere resultaten. Zo kunnen bijvoorbeeld de fietsvoorzieningen verbeterd worden. Ook prijsmaatregelen kunnen de filevorming verminderen. Een congestieheffing die alleen van toepassing is op drukke momenten op bepaalde wegen, is hier efficiënter dan een kilometerheffing. Tot slot blijkt het van belang dat dergelijke maatregelen helder zijn voor automobilisten, zodat ze eerder het beoogde gedrag zullen vertonen.

Verrips, A., G. Romijn, P. Verstraten *et al.* (2016) *Kansrijk mobiliteitsbeleid*. PBL publicatie, 2337.

Voorsprong

Om benadeelde kinderen een eerlijke kans te geven, financierde de Amerikaanse overheid in de jaren zeventig een voorschoolsprogramma waarin families onder de armoedegrens verplicht leerden over scholing, voeding en sociale voorzieningen. De Haan en Leuven schatten de effecten op lange termijn van deelnemers aan het *Head Start*-programma van 1994 en vinden voor de nu dertigjarige deelnemers een positief effect op hun genoten aantal jaren onderwijs en op hun loon. Met name etnische minderheden en vrouwen genieten langer onderwijs, terwijl het loonseffect vooral de onderklasse bevoordeelt.

Haan, M. de, en E. Leuven (2016) *Head start and distribution of long term education and labor market outcomes*. IZA Discussion Paper, 9915.

Decentralisatie

Recent onderzoek laat zien dat fiscale decentralisatie leidt tot betere onderwijsresultaten. Cinnirella en Schueler onderzoeken of deze resultaten standhouden in het geval van linguïstische en etnische polarisatie. Dit doen ze door gegevens over het negentiende-eeuwse Pruisen te onderzoeken, een gebied met een hoge mate van decentralisatie en een sterk gepolariseerde samenleving. De auteurs laten zien dat er door de tegengestelde belangen van de bevolking minder werd geïnvesteerd in basisonderwijs in Pruisen. Daarnaast blijkt dat in gepolariseerde gebieden de leraar-kind-ratio toeneemt naarmate ook de fiscale centralisatie toeneemt. Dit onderzoek laat zien dat, onder bepaalde omstandigheden, juist centralisatie kan leiden tot betere onderwijsuitkomsten. Het sleutelen aan de manier waarop publieke goederen gefinancierd worden, kan dus een instrument zijn om beleidsuitkomsten te verbeteren.

Cinnirella, F. en R. Schueler (2016) *The cost of decentralization: linguistic polarization and the provision of education*. CESifo Working Paper, 5894.

Overall thuis

Amsterdam telt in totaal 11.362 Airbnb-locaties waarvan tachtig procent complete appartementen en huizen zijn. Gemiddeld zijn de overnachtingen het duurst in Centrum-West met 167 euro en het goedkoopst in Bijlmer-Oost met 58 euro. Ten slotte

11.362

Airbnb-locaties

biedt een kwart van de Amsterdamse hosts meer dan één locatie. De gegevens betreffen januari 2016.

Insideairbnb.com (2016) *Amsterdam*. Statistieken op www.insideairbnb.com, 30 mei.

Verborgen kosten

Producten van hoge kwaliteit kunnen door hun hogere kostprijs niet altijd makkelijk concurreren met producten van een lagere kwaliteit. Daarom zetten producenten hun producten van een hogere kwaliteit soms op de markt tegen een lagere prijs, maar met allerlei verborgen kosten voor de consument. Inderst en Obradovits analyseren het consumentengedrag met een model in een markt met verborgen kosten. Hierin gaan consumenten die zich bewust worden van het risico van verborgen kosten steeds meer letten op de prijs en minder op de kwaliteit. Dit is inefficiënt consumentengedrag, dat tot steeds meer producten van lage kwaliteit op de markt leidt, en dus een lagere welvaart. Het model suggereert dat alleen het stimuleren van marktconcurrentie niet voldoende is en dat consumentenbescherming noodzakelijk is.

Inderst, R. en M. Obradovits (2016) *Excessive competition for headline prices. CEPR Discussion Paper*, 11284.

Woonbeleid

Er is veel maatschappelijke discussie over de doelmatigheid van het gevoerde woonbeleid. Van Dijk *et al.* doen literatuuronderzoek om te kijken welke hervormingen de consumptie van huishouders het meeste zouden bevorderen. Ze concluderen dat met name afbouw van de woonsubsidie, zoals de hypotheekrenteaftrek, grote doelmatigheidswinsten kan opleveren op de lange termijn. Dergelijke maatregelen kunnen echter wel tot prijsschokken op de korte termijn leiden. Met name jonge huiseigenaren lopen hierdoor het risico dat hun huis 'onder water' komt te staan. Ook hervormingen op de huurmarkt hebben positieve effecten op de lange termijn maar risico's op de korte termijn. Maatregelen die erop gericht zijn om de betaal- en vermogensrisico's van huishouders te beperken zijn het minst doelmatig.

Dijk, M. van, S. Groot, A. Lejour *et al.* (2016) *Kansrijk woonbeleid. CPB/PBL publicatie*, mei.

Jonge rokers

Een kwart van de Nederlanders tussen de 16–20 jaar geeft aan te roken, waarbij ruim de helft dagelijks rookt. Het landelijke gemiddelde bedraagt 18,4 procent van de Nederlanders boven de 15 jaar. Hiermee voegt Nederland zich in het rijtje van minst rokende

Notulen

Om de transparantie te verbeteren, brengen centrale banken notulen uit van vergaderingen over het monetaire beleid. Jansen en Moessner onderzochten het effect van meningsverschillen tijdens deze vergaderingen op de notulen, en zodoende de mate waarin centrale banken transparant zijn. Uit 764 notulen van de centrale banken uit Japan, Zweden, Engeland en de VS blijkt dat een hogere fractie minderheidsstemmen leidt tot langere notulen zonder dat het ten koste gaat van de leesbaarheid. De auteurs concluderen dat notulen de transparantie verbeteren.

Jansen, D.J. en R. Moessner (2016) *Communicating dissent on monetary policy. DNB Working Paper*, 512.

Centralisatie

Politieke wetenschap suggereert dat staten die de macht niet gecentraliseerd hebben, simpelweg niet sterk genoeg waren om machtscentralisatie te bewerkstelligen. Acemoglu *et al.* onderzochten wat nog meer dit gebrek aan machtscentralisatie zou kunnen verklaren. Dit doen ze met een model om de strategische keuzes van de elite te analyseren. Het model laat zien hoe machtscentralisatie ook de maatschappelijke conflicten tegen de staat en de heersende elite kan versterken, indien de bevolking de gelegenheid heeft om iets centraal te agenderen. Als dit politieke agenda té sterk wordt, kiest de heersende elite er bewust voor om de macht niet te centraliseren. Het eigenbelang van de elite heeft dus invloed op de staatsinrichting.

Acemoglu, D., J. Robinson en R. Torvik (2016) *The political agenda effect and state centralization. NBER Working Paper*, 22250.

Amsterdamse drukte

Om de toeristische drukte tegen te gaan, gaat de gemeente Amsterdam enkel bij uitzondering nog een vergunning verstrekken voor een nieuw hotel. Tieben en Buunk simuleren de economische effecten met prijselasticiteiten uit de empirische literatuur. Ze verwachten dat het aantal hotelkamers vier jaar blijft groeien waardoor de maatregel pas in 2020 effect heeft. Door het beperkte aanbod worden de hotelkamers duurder, waardoor de onderzoekers verwachten dat de vraag verschuift naar particuliere overnachtingsplaatsen zoals Airbnb. Vanwege de stijgende vraag zal dan ook hier de prijs stijgen. Tieben en Buunk verwachten dat hierdoor het aantal particuliere kamers in het extreemste geval tot 2025 met 5900 extra groeit.

Tieben, B. en E. Buunk (2016) *Hotels on hold. SEO Onderzoeksrapport*, 07.

Gratis geld

Eerdere experimentele resultaten laten zien dat wanneer iemand geld mag verdelen, hij uit altruïsme er zelden voor kiest om het bedrag compleet voor zichzelf te houden. Tjøtta onderzocht het gedrag van Noorse studenten in een laboratoriumexperiment zonder tegenspelers waarin ze konden kiezen uit een hoog en laag geldbedrag. Zelfs zonder mogelijkheid tot altruïsme blijkt een aanzienlijk deel voor het lage bedrag te kiezen. Bevraging van de deelnemers suggereert dat ze bepaalde gedragsregels volgen waar hebbzucht en geld aannemen van een vreemde buiten de norm valt.

Tjøtta, S. (2016) *You'll never walk alone. University of Bergen Working Paper*, 3.

Europeanen, samen met Scandinavië, IJsland en Luxemburg. Het hoogste aandeel rokers vindt men in Griekenland waar ruim veertig procent rookt.

CBS (2016) *Veel rokers onder twintigers. CBS Persbericht*, 31 mei.

1:4

Nederlandse jongeren